

III. AZ EMBER

**És Jézus Krisztusban,
az ő egyszülött Fiában,
a mi Urunkban:**

**Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban,
Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született
az idők kezdete előtt.**

- 1./ Isten képmása, test és lélek egysége.
- 2./ Férfinak és nőnek teremtette őket (egység), a paradicsomban élő ember.
- 3./ Bűnbeesés, az angyalok bukása. Az eredeti bűn és következményei.
- 4./ Isten segítsége.

1./ Isten képmása. Test és a lélek egysége

Már a teremtés előtt, az idők kezdete előtt született a második isteni Személy, az isteni Ige az Atyától, anya nélkül. *„Én Fiam vagy Te! magamból szültelek Téged a hajnali csillag előtt.”* - énekeljük karácsonykor a zsoltárokból. *„Imádja őt Isten minden angyala”* - írja Pál apostol. Isten örök tervében szerepelt az ember megteremtése, és Fiának emberként való eljövetele. *„Ugyan melyik angyalnak mondta valaha: Jobbom felől foglalj helyet, míg lábad alá zsámolyul alázom valamennyi ellenségedet.”* (Zsid 1,13) Az ember az egyetlen teremtmény, amelyet az Isten önmagáért teremtett, azért, hogy részesüljön az Isten szentháromságos életében. (KEK 380) Fiának képmására teremtette, s személyi méltósággal ruházta fel, ezért nem valami, hanem valaki, aki képes önmagát megismertni, önmagát szabadon odaajándékozni, és képes közösségre lépni Istennel és más személyekkel is. (KEK 68, 69) Isten ezután mindent az emberért teremtett (az eget, földet, tengert és minden teremtményt), és mindent uralma alá vetett, de az embert Istenért teremtette, hogy szolgálja és szeresse az Istent. (KEK 358)

Az emberi nem egységet alkot, mert közös eredete van, Isten *„egyetlen őstől származtatja az emberi nemzedékeket”*. (ApCsel 17,26) (KEK 360) Minden ember testvér tehát, amely nem zárja ki, hogy személyekben, kultúrákban és népekben gazdag változatosságot mutasson. (KEK 361)

A Teremtés történetnek szimbolikus értelmezése az, hogy az ember több, mint az anyag. *„Isten a föld porából alkotta meg az embert és orrába lehelte az élet lehelétét. Így lett az ember élőlényé”* (Ter 2,7). (KEK 362) Az élet a lelket jelöli, amely az emberi személy legbensőbb értéke, az a szellemi kapocs, amely Isten képmásává teszi őt, képessé a magasabb rendű életre. Olyan egységben van a testtel, amely szétválaszthatatlan, és melyet közvetlenül Isten teremt, mely a bűn következtében nem szűnik meg létezni, s a halál pillanatában, amikor elválik a testtől: újra egyesülni fog a testtel a végső feltámadáskor. (KEK 366)

2./ Férfinak és nőnek teremtette őket. A paradicsomban élő ember.

Istenben nincs férfi és nő, Ő tiszta szellem, benne nincsenek nemek, de a **férfi és a nő** tökéletességei visszatükröznek valamit Isten végtelen tökéletességéből, tulajdonságaiból, mint pl. az atya, anya, hitves. Isten *egymásért teremtette őket*, személyes közösségre, melyben egymásnak kiegészítői, segítői. A házasságban *egy test lesznek*, alkalmasak az élet továbbadására, Isten teremtő művének folytatására (Ter 1,28 és Ter 2,24).

A férfi és a nő személyében **egyforma méltósággal** bír, hivatásukban, és az ehhez kapcsolódó tulajdonságaikban azonban különbözőek, egymásra utaltak és egymásban tudnak kiteljesedni. A férfi a nőben a másik énjét fedezheti fel, de ugyanazt az emberséget. (KEK 371, 372) Hivatásuk uralkodni a földön, mint Isten *„helyettesei.”*

Az első embert Isten jónak teremtette, teljes összhangban, *barátságban volt Teremtőjével*, és ezt az állapotot jelképezi a **„paradicsomi kert”**. (KEK 381, 384) Egymással is teljes összhangban voltak, a munka nem volt fáradtság és teher.

Az első ember teljesen szabadon rendelkezett önmagával, mindaddig, amíg az őszülők bűne ezt a harmóniát meg nem rontotta és rabszolgájává nem vált a hármasságok: az érzéki gyönyöröknek, a földi javak utáni sóvárgásnak és az értelem következtében a nagyra vágyásnak, hogy „*olyan legyen mint az Isten*”. (KEK 38)

3./ A bűnbeesés

A bűn lényege abban áll, hogy Istent elutasítja, és vele szembehelyezkedik, visszaél azzal a szabadsággal, amit Isten a teremtéskor azért adott, hogy szabadon, önként szeretni tudják őt, és egymást is. A bűnbeesés története képes beszéd, annak kifejezésére, hogy hogyan bukott el az ember történelmének kezdetén. (KEK 390) Ennek háttérében a Szentírás és az Egyház hagyománya egy bukott angyalt lát, akit **sátánnak**, vagy ördögnek nevez. Vele együtt az angyalok egy része is elbukott. Ők is Isten teremtményei, és ők is jónak teremtettek, ők azonban maguktól váltak gonosszá. (KEK 391) A kísértőnek a bűne „**visszavonhatatlan**” volt, s arra kísértik az embert, hogy kapcsolódjék az Isten elleni lázadásukhoz. A kísértő szavai mutatják, hogy az irigység és a hazugság volt az a bűn, amellyel megtevesztették az embert. „*Olyanok leszték, mint az Isten*” (Ter 3,5). Az ördög „*a hazugság atyja*” (Jn 8,44) (KEK 392) és az őszülők elbuktak, mert Isten nélkül akarták megszerezni azt, amelyet Isten amúgy is nekik szánt. Ezt az első bűnt nevezzük „**eredeti bűnnek**”, mely következtében elveszítették azt az eredeti szentséget, amelyet kaptak Istentől minden ember számára, s a bűn által meggyengült emberi természetükben alávetettek lettek a halálnak, a tudatlanságnak, szenvedésnek és a bűnre való hajlamnak, amelyet bűnös „*kívánságnak*” nevezünk, s amelyet tovább örökítenek utódaikra is. (KEK 416 - 419) A sátán a bűn következtében bizonyos uralmat kapott az ember felett, s ez a drámai küzdelem vonul végig az emberiség egész történelmében. (KEK 409)

4./ Isten segítsége. Örömhír, amelynek központja Krisztus

Isten azonban nem hagyta magára az embert. Már a bűnbeesés után „*reményt*” csillant meg előtte „*kígyó és az Asszony közötti harc*”-ban. (KEK 410) Az Ószövetségi zsidó történelem erről a reményről szól, az Isten ígéreteiről, amelyet Ábrahámnak és a zsidó népnek adott. Arra készíti fel őket, hogy amikor eljön az idők teljessége, elküldhesse fiát, aki asszonytól született, aki alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgasága alól. (KEK 422) Ahogy az első Ádám és az első asszony, Éva bűne, az „**engedetlenség**” halált hozott az emberiségre és szolgaságot a sátán uralma alatt, úgy a második Ádám, **Krisztus** és az Ő anyja, **Mária** az „*új Éva*” halálíg tartó „**engedelmessége**” helyrehozza Ádám engedetlenségét. Ez a megváltás, a szabadítás abból az állapotból amelybe kerültünk. „*Amint tehát egynek vétke minden emberre kárhozatot hozott, ugyanúgy egynek üdvösséget szerző tette minden emberre kiárasztotta az életet adó megigazolást*” (Róm 5,18). Mária volt, aki elsőként és rendkívüli módon részesült Krisztus bűn fölötti győzelmének áldásából, mentes maradt az eredeti bűn minden szennyétől és egész életében Isten kegyelméből semmiféle bűnt nem követett el. (KEK 411)

Hisszük, hogy Krisztus az Isten emberré lett örök Fia, aki „**Istentől jött**” (Jn 13,3), „**aki leszállt az égből**” (Jn 3,13; 6,33), „**testben jött el**” (1Jn 4,2), mert „**az Ige testté lett és közöttünk lakozott és láttuk dicsőségét, az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt el (...)** **Mindannyian az ő teljességéből részesültünk, kegyelmet kegyelemre halmozva**” (Jn 1,14,16). (KEK 423)

A keresztre feszített és föltámadt **Krisztus legyőzte a halált** és kiszabadította a szolgaságba süllyedt világot a bűn hatalmából. (KEK 421)

„**Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, Annak, aki hisz őbenne.** (Jn 1,12) Ez a győzelem még nagyobb javakat adott nekünk, mint amelyeket a bűn elvett tőlünk. (KEK 420) „**Amikor elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem**”. (Róm 5.) Keresztény hitünk központja tehát Jézus Krisztus hirdetése, s a benne való hit átadása, hogy az emberek higgyenek benne, hogy életük legyen és bőségben legyen. Ez az **evangélium**, vagyis az **örömhír**. (KEK 425) A katekézis, vagyis a hittanulás tehát egy személyről szóló tanítás, melynek célja, hogy **közösségre lépjünk** a feltámadt Krisztussal, vagyis az egyetlen Úrral, mert csak ő képes rá, hogy a Szentlélek segítségével eljuthassunk az Atyához, és részt kapjunk Isten szentháromságos életéből. Egyetlen tanítónk van tehát, Krisztus, tanításunk csak az Ő tanítása lehet. (KEK 427) Aki tehát Krisztust hirdeti, tanítja, keresnie kell, hogy megismerje őt, hogy hozzá tartozzon, és vállalja vele a közösséget a szenvedésben is, hogy hozzá hasonulva a halálban, eljusson a halálból a feltámadásra. Csak ebből a szeretetteljes ismeretből fakadhat az evangelizálásunk, az örömhír hirdetése, hogy másokat is eljuttathassunk hozzá, a benne való hitre és a vele való életközösségre. (KEK 42)

Szt. Ferenc Int. 5. Szívleld meg, ó ember, milyen nagy kitüntetésben részesített téged az Úristen, mikor test szerint szeretett Fiának képére, lélek szerint pedig saját hasonlatosságára teremtett és alkotott. És íme, az összes teremtmények, melyek az ég alatt találhatók, a maguk módján jobban szolgálják és ismerik Teremtőjüket és készségesebben engedelmeskednek neki, mint te. És nem is a gonosz lelkek feszítették őt keresztre, hanem velük szövetségbe te feszítetted és feszítetted meg újra meg újra, valahányszor a vétkekben és a bűnökben gyönyörűségedet talárod. És vajon mivel dicsekedhetsz? Mert ha olyan éles elméjű és bölcs volnál is, hogy rendelkeznel a tudományok teljességével, értenéd a különféle nyelveket, mélyen bele tudnál merülni az ég titkainak fürkészésébe, mindezzel nem dicsekedhetnél, mert íme, egyetlen ördög többet tudott az égi dolgokról, és most többet tud a földiekről, mint valamennyi földi ember együttvéve. Még akkor is többet tudna, ha akadna, aki az Úrtól a legteljesebb bölcsesség különleges ismeretét kapná. De nem dicsekedhetnél azzal sem, ha szebb és gazdagabb volnál mindenkinél, sőt, még ha csodákat művelnél és az ördögöket is ki tudnád űzni, mert mindez ellenkezne képességeiddel és nem tartozna reád. Ellenben igen is dicsekedhetünk erőtlenségeinkkel, és a mi Urunk Jézus Krisztus szent keresztjének mindennapi hordozásával.

Szt. Ferenc Int. 6. Mindannyian figyeljünk, testvéreim, a jó pásztorra, aki vállalta a kereszt gyötrelmét juhainak megmentéséért. Az Úr juhainak követték őt a szorongatásban és üldöztetésben, szegényvállásban és éhségben, erőtlenségben és kísértésben, és minden más megpróbáltatásban, s mindezek elviseléséért örök életet nyertek az Úrtól. Nagy szegényen tehát ránk, Isten szolgálóira, hogy míg a szentek cselekedték a nagy tetteket, mi csupán tetteik hirdetésével akarunk dicsőséget és tiszteletet kivívni magunknak.

MELLÉKLET

KEK 68 Isten szeretetből nyilatkoztatta ki és ajándékozta önmagát az embernek. Így végleges és bőszes választ ad azokra a kérdésekre, melyeket az ember élete értelmével és végével kapcsolatban tesz föl magának.

KEK 69 Isten úgy nyilatkoztatta ki magát az embernek, hogy misztériumát cselekedetekkel és szavakkal fokozatosan közölte vele.

KEK 358 Isten mindent az emberért teremtett, de az embert arra teremtette, hogy neki szolgáljon, Őt szeresse és az egész teremtést neki ajánlja föl...

KEK 360 A közös eredetnek köszönhetően az *emberi nem egységet alkot*. Mert Isten „telepítette be az egy őstől származó emberiséggel az egész földet” (ApCsel 17,26).

KEK 361 „Az emberek kölcsönös egymásrautaltságának és a szeretetnek” (XII. Pius) e törvénye, anélkül, hogy kizárná a személyek, kultúrák és népek gazdag sokféleségét, biztosítja számunkra, hogy minden ember valóban testvérünk.

KEK 362 Az Isten képmására teremtett emberi személy egyszerre testi és szellemi lény. A bibliai elbeszélés szimbolikus nyelve ezt fejezi ki, amikor azt mondja: „Isten a föld porából alkotta meg az embert; és orrába lehelte az élet leheletét; így lett az ember élőlényé” (Ter 2,7). Isten tehát az egész embert *akarta*.

KEK 366 Az Egyház azt tanítja, hogy minden egyes szellemi lelket Isten közvetlenül teremt – nem a szülők „*hozzák elő*” –; azt is tanítja, hogy a lélek halhatatlan; nem vész el, amikor a halálban elválik a testtől; és a végső föltámadásban újra egyesülni fog a testtel.

KEK 371 Az *együtt* teremtett férfi és nő Isten akaratából *egymásért* van. Isten Igéje ezt a Szentírás különböző helyein adja értésünkre. „Nem jó az embernek egyedül lennie; alkotok neki segítőtársat, aki hozzá illő” (Ter 2,18). Az állatok közül így egy sem felelhet meg az embernek. A nő, akit Isten a férfi oldalából kivett bordából „formál meg” és odavezet hozzá, a férfiből csodálkozó kiáltást, a szeretet és közösség fölkiáltását váltja ki: „Ez most csont a csontomból és hús a húsból” (Ter 2,23). A férfi a nőt mint ugyanannak az emberségnek másik „énjét” fedezi föl.

KEK 372 A férfi és a nő „egymásért” van teremtve, nem mintha Isten mindegyiküket csak fél, tökéletlen embernek alkotta volna. Sokkal inkább személyes közösségre teremtette őket, melyben a két személy egymás „segítségére” lehet, mert egyrészt mint személyek egyenlők („csont a csontomból”), másrészt férfiúi és női mivoltuk kölcsönösen kiegészíti egymást. A házasságban Isten úgy köti őket össze, hogy „egy testet” alkotva (Ter 2,24) tovább tudják adni az emberi életet: „Növekedjete és sokasodjatek, és töltséte be a földet” (Ter 1,28). A férfi és a nő mint házastársak és szülők, amikor továbbadják az emberi életet utódaiknak, különleges módon működnek együtt a Teremtő művével.

KEK 380 Istenünk, „az embert a magad képmásául teremtetted, és gondjára bíztad az egész világot, hogy egyedül neked, a Teremtőnek szolgálva uralkodjék minden teremtményen.” (Szentmise 4. kánonja)

KEK 381 Az ember eleve arra rendeltetett, hogy Isten emberré lett Fiának - „aki a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15) – képmása legyen, hogy Krisztus a fivérek és nővérek sokaságának elsőszülöttje legyen.

KEK 382 Az ember „test és lélek tekintetében egy” (Gaudium et spes). A hit tanítása állítja, hogy a szellemi és halhatatlan lelket közvetlenül Isten teremti.

KEK 383 Isten nem magányosnak teremtette az embert: mert kezdettől fogva „férfinek és nőnek teremtette őket” (Ter 1,27), kiknek közössége az első személyes közösséget alkotta.

KEK 384 A kinyilatkoztatás megismerteti velünk a férfi és a nő bűn előtti, eredeti, szent és igaz állapotát: Istennel való barátságuk boldoggá tette paradicsomi életüket.

KEK 390 A bűnbeesés története (Ter 3) képes beszédet használ, de egy öseseményt ír le, mely az *ember történelmének kezdetén* játszódtott le. A kinyilatkoztatás megadja nekünk a hitbéli bizonyosságot, hogy az emberiség egész történelmére rányomja bélyegét az eredeti bűn, melyet ősszüleink szabad akarattal követtek el.

KEK 391 Ősszüleink engedetlen döntése mögött egy istenellenes, kísértő hang áll, mely irigységből taszította őket a halálba. A Szentírás és az Egyház hagyománya ebben a lényben egy bukott angyalt lát, akit Sátánnak vagy ördögnek nevez. Az Egyház tanítja, hogy kezdetben Istentől teremtett jó angyal volt. „Az ördögöket és a többi démont Isten természetük szerint jónak teremtette, de önmaguktól rosszak lettek.” (IV. Lateráni Zsinat)

KEK 392 A Szentírás beszél ezeknek az angyaloknak bűnéről. Ez a „bukás” ezeknek a szellemi teremtményeknek a szabad választásában áll, mely radikálisan és visszavonhatatlanul *elutasította* Istent és az ő országát. E lázadás visszhangját halljuk a kísértő ősszüleinknek mondott szavaiban: „Olyanok lesztek, mint az Isten” (Ter 3,5). *Az ördög kezdettől fogva vétkezik*” (1Jn 3,8), „hazug és hazugság atyja” (Jn 8,44).

KEK 409 A „teljesen a gonosz hatalmában lévő” (1Jn 5,19) világ e tragikus állapota küzdelemmé teszi az ember életét.

KEK 410 Bukása után Isten nem hagyta magára az embert. Épp ellenkezőleg, Isten hívja őt és titokzatos módon hirdeti neki a rossz fölötti győzelmet és a fölemelést a bukásból. A Teremtés könyvének e szakaszát Protoevangéliumnak, „Ősevangéliumnak” nevezzük, mivel ez az első híradás a megváltó Messiásról és a harcról a kígyó és az Asszony között, valamint az Asszony utódának végső győzelméről.

KEK 411 A keresztény hagyomány e szentírási részletben az „új Ádámról” szóló jövendölést látja, aki a „kereszthalálig tartó engedelmességével” (Fil 2,8) túlradó módon teszi jóvá Ádám engedetlenségét. Egyébként számos egyházatya és egyháztanító a „protoevangéliumban” megjövendölt Asszonyban Krisztus anyját, Máriát mint „új Évát” látja. Ő volt az, aki elsőként és egyedülálló módon részesült Krisztus bűn fölötti győzelméből: az áteredő bűn minden szennyétől mentesnek őriztetett meg, és egész földi életében Isten különleges kegyelméből semmiféle bűnt nem követett el.

KEK 416 Ádám, az első ember, bűne által az Istentől kapott eredeti szentséget és igazságot nemcsak önmaga, hanem minden ember számára elveszítette.

KEK 417 Ádám és Éva utódaiknak első bűnük által megsebzett és ezért az eredeti szentségtől és igazságtól megfosztott emberi természetet adtak tovább. E megfosztottságot nevezzük „áteredő bűnnek”.

KEK 418 Az eredeti bűn következményeként az emberi természet erejében meggyöngült, tudatlanságnak, fájdalomnak és a halál uralmának vettetett alá, és a bűnre hajlamos lett (e hajlandóságot nevezzük „concupiscentiának”).

KEK 419 „A Trienti Zsinatot követve valljuk tehát, hogy az áteredő bűn az emberi természettel együtt »szaporodással, nem utánzással« származik tovább és „mindenkinek sajátja” (VI. Pál pp.)

KEK 420 Krisztus bűn fölötti győzelme értékesebb javakat ajándékozott nekünk azoknál, melyeket a bűn elvett tőlünk: „Ahol pedig elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem” (Róm 5,20)

KEK 421 A világot (...) a keresztények hite szerint a Teremtő szeretetből alkotta és tartja fenn. A bűn szolgátságába került ugyan, de a megfeszített és föltámadt Krisztus, megtörvén a Gonosz hatalmát, megszabadította (...) (Gaudium et spes).

KEK 422 „Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, és alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgátságából és a fogadott fiúságot elnyerjük” (Gal 4,4-5). Ez Jézus Krisztusnak, Isten Fiának evangéliuma: Isten meglátogatta az ő népét. Az Ábrahámnak és az ő ivadékának tett ígéreteket beteljesítette. Minden várakozáson felül teljesítette be: elküldte az Ő szeretett Fiát.

KEK 423 (...) Isten emberré lett örök Fia, „Istentől jött ki” (Jn 13,3), „az égből szállott alá” (Jn 3,13; 6,33), testben jött el, mert „az Ige testté lett és közöttünk lakozott, és mi láttuk az ő dicsőségét, az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt el. (...) Mi mindannyian az ő teljességéből merítettünk, kegyelmet kegyelemre halmozva” (Jn 1,14.16).

KEK 425 A keresztény hit átadása elsősorban Jézus Krisztus üzenete, hogy az emberek eljussanak a belé vetett hitre. Az első tanítványok kezdettől fogva égték a vágytól, hogy hirdessék Krisztust: „Mi nem hallgathatunk arról, amit láttunk és hallottunk” (ApCsel 4,20). És minden idők emberét meghívják, hogy lépjenek be a Krisztussal való közösségük örömébe.

KEK 426 „Tehát állítanunk kell, hogy a hitoktatás mélyén egy személyt találunk: a Názáreti Jézus Krisztust, »az Atya Egyszülöttét« (...); aki szenvedett és meghalt értünk; aki miután föltámadott, mindig velünk él. (...). Hitoktatást végezni (...) azt jelenti, hogy föltárni Krisztus személyében Isten örök egyetemes tervét (...); arra törekedni, hogy megértsük Krisztus szavainak, tetteinek értelmét és a jeleket, melyeket végbevitt” (II. János Pál). A hitoktatás célja: „hogy az ember (...) a vele [Jézus Krisztussal] való közösségre (...) eljusson; ugyanis egyedül ő vezethet el valakit az Atya szeretetére a Szentlélekben, és a Szentháromság életében való részesedésre”. (II. János Pál)

KEK 427 „Állítani kell tehát, hogy a hitoktatásban Krisztust, a megtestesült Igét és Isten Fiát adjuk tovább a tanítással, minden egyebet annyiban, amennyiben Krisztusra vonatkozik; egyedül Krisztus tanít, bárki más tanító csak annyiban, amennyiben az ő hírnöke, vagy tolmácsa, és amennyiben Krisztus szól ajka által. (...) Tehát minden hitoktatóra vonatkoztatni kell Krisztus titokzatos szavait: »Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki engem küldött.« (Jn 7,16).

KEK 428 Aki arra hivatott, hogy Krisztust hirdesse, annak elsősorban „Jézus Krisztusnak mindent felülmúló ismeretét” kell keresnie; „mindent hátránynak kell tartania”, hogy „Krisztust” megnyerje és „hozzá” tartozzon, hogy „megismerje őt és az ő föltámadásának erejét és a szenvedésével való közösséget, hasonlóvá válva az ő halálához, hogy eljusson a halálból a föltámadásra is” (Fil 3,8-11).

Irodalom:

A Katolikus Egyház katekizmusa (KEK) Budapest, Szent István Társ. 2013.
Assisi Szent Ferenc Művei Újvidék, Szeged, Csíksomlyó Agapé 1992.

